СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 150. Джерзі Сиі, Н. Дж., середа, 4-го серпня 1943. No. 150. Jersey City, N. J., Wednesday, August 4, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАВЗЯТТЯ В НІҐЕРСЬКИХ ЗАВОРУШЕННЯХ ВИГАСАЄ

НЮ ЙОРК. — Ґовернор стейту Ню Йорк Томес Е. Дюї змобілізував 8,000 мужа стейтової ґвардії; 1,500 цивільних людей, у більшости нігрів добровільно зголосилися до помочи поліції, яка поставила від себе 6,000 сторожі, і завзяття нюйорського ніґерського населення до дальших заворушень вигасло. Підсумки спонтанічного вибуху юрби в дільниці Гарлем у Ню Йорку такі: 6 убитих, 500 ранених та потовчених, 500 арештованих, 5,000,000 долярів шкоди внаслідок здемолювання крамниць, й ограблення ресторанів, харчівень.

Початкові досліди над причинами вибуху пристрастей серед чорного населення в Гарлемі виказують, що тут панує недостача мешкань, рекреаційних городів для молоді й старших, нужда, а з тим іде аґітація серед ніґрів, що вони упосліджена раса. Темнота й біда дали підклад до вибуху расової ненависти, яка, на щастя не перемінилася в міжрасову боротьбу, бо всі урядові чинники були вчас готові до акції. Тепер громадянські орґаніції плянують систематичну працю для злаґодження важких відносин серед чорного населення, щоб виключити подібні траґічні випадки в майбутности.

ПОБІР БАТЬКІВ ДО ВІЙСЬКА НАЗНАЧЕНИЙ НА 1. ЖОВТНЯ.

ВАШИНҐТОН. — Деякі місцеві поборові комісії вичерпали вже резерву нежонатої молоді, спосібної до військової служби. Не лишається нічого іншого, як роспочати бранку батьків. Пол МкНот, голова Военної Комісії Мужви зарядив, щоб поборові комісії покликали вже й батьків від дня 1. жовтня до військової служби так довго, як цього буде треба. Це відноситься до групи 3-А, отже до мужчин від 18 до 37 літ включно, коли вони бездітні або мають діти народжені перед днем 15. вересня 1942. Покликування до служби буде йти за нумерами, без огляду на вік та число дітей.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ МАЮТЬ НАЙНИЖЧИЙ ВОЄННИЙ ПОДАТОК.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Морґентав оголосив ріжні обчислення, щоб виказати конечність нових податків для ведення війни, як цього домагається президент. Морґентав доводить, що 95% всіх федеральних видатків іде на війну. Це значить, що 36 біліонів із ново ухвалених податків піде на виріб гармат, літаків, амуніції та інших матеріялів для війни. В порівнанню з іншими аліянтськими державами Америка видає найменше на війну; Америка покриває податками лише 36% воєнних видатків, підчас коли Канада 47%, а Анґлія 52%.

ПАЙКУВАННЯ БУДЕ ЩЕ Й ПІСЛЯ ВІЙНИ.

НЮ ЙОРК. — Пайкування харчів буде тривати ще рік або й два після війни. Таке передбачує Герберт Г. Лімен, Адміністратор Чужоземної Допомоги й Регабілітації. Він подає 4 причини, чому треба буде давати американську допомогу народам та державам, що їх Америка звільнить з німецького та японського ярма: 1. Людяність; 2. харчова поміч звільненому населенню помагає американській та аліянтській воєнній акції; 3. це поможе нам закріпити мир; 4. це бизнесова справа, бо звільнені з ярма держави були колись нашими покупцями, а в будучности ми теж хочемо мати їх по нашій стороні.

ЮНІЯ НЕДОПУСКАЄ РАСОВИХ РІЗНИЦЬ ПРИ ПРАЦІ.

БОЛТИМОР (Мериленд). — Юнія сплавлювачів у корабельних варстатах Бетлегем Стіл Компані зарядила, щоб усі її члени вернулися безпроволочно до праці і заперестали негодувати на юнійних урядовців за те, що юнія приняла й ніґрів до праці. Коли члени юнії не послухають зазиву юнійного уряду, їх жде дисциплінарне поступування.

Цей зазив видано тому, бо частина білих робітників покинула працю, коли побачила що до праці допущено й ніґрів.

НІМЕЦЬКИЙ ПЛІННИК УТІК УДРУГЕ З ТАБОРУ.

ҐРЕЙВЕНҐОРСТ (Онтеріо, Канада). — Німецький воєнний плінник, Петро Круґ, втік другий раз з табору. Круґ знаний з цього, що він утік був раз з канадійського полону до Злучених Держав, перебував у Макса Стефана в Дітройті, наразив його на судовий присуд за зраду держави, злагоджений президентом Рузвелтом з кари смерти на вязницю. Круґ перед утечею був в убранню до пливання.

ДОМАГАЮТЬСЯ ВИРОБУ ШТУЧНОЇ ҐАЗОЛІНИ.

ВАШИНҐТОН. — Державні урядовці та промисловці поставили домагання до конґресових комісій, щоб вони підготовили плян для виробу штучної ґазоліни і в такий спосіб зарадили недостачі природної ґазоліни. Таку ґазоліну вже виробляють у малих кількостях в деяких дистилярнях.

Гроші видані для потреб в часі інвазії будуть ужиточні в інших краях

ВАШИНҐТОН. — Дбайливе підготовання до видання паперових грошей в італійській валюті, що їх уживають тепер в Сицилії, перестало бути воєнною тайною. Секретар скарбу оголосив подробиці цього виробу. Хоч нові паперові гроші називаються лірами, то вони мають призначення бути невтральними грішми для вжитку у всіх краях, що їх займуть Аліянти. Нові банкноти це лише значки, але поперек них можна буде видрукувати імя краю, в якому вони будуть уживані, а тоді вони будуть мати значіння валюти того краю.

Таксамо готові почтові значки для вжитку в державах, що їх Аліянти звільнять із німецької окупації. У часі приготування нових грошей праця йшла з таким поспіхом, що державні чекарнарні друкували нові гроші 24 годин на добу.

АРХІЕПИСКОП СПЕЛМАН ПЕРЕКОНАНИЙ, ЩО ІТАЛІЯ ЗАКЛЮЧИТЬ МИР

НЮ ЙОРК. — Френсиз Дж. Спелман, нюйорський римо-католицький архієпископ, що вернувся щойно із своєї подорожі з воєнних територій в Европі, Африці та Близькому Сході, висловив переконання, що Італія прийме мирові умовини Аліянтів.

Про свою місію він сказав, що це була „місія Америки, а це значить, що Америка все підтримує добрі пропозиції й пляни". Спелман каже, що він відбув подорож як американський громадянин, в характері католицького військового вікарія американських збройних сил.

АМЕРИКАНЦІ ДОСТАВЛЯЮТЬ ОЛІЙ РУРАМИ ДЛЯ АРМІЇ

НЮ ЙОРК. — Воєнний департамент дозволив оголосити ще одну воєнну тайну з нагоди заняття Сицилії. Александер Фрейзер президент Шел Ойл Компані звідомляє, як його підприємство помагало армії в Сицилії закладати вужові рури безпосередно за боєвою лінією і в такий спосіб армія мала подостатком ґазоліни для тенків. Рура зроблена зо сталі частинами, що їх споюють разом, коли армія посувається вперед. Рура має 4 цалі проміру.

„Упадок Мусолінія заохотою"

Британський секретар заграничних справ Антоні Іден заявив у своїй промові у шпиталі короля Едварда в Лондоні, що „ми маємо право вважати упадок Мусолінія причиною до радости, але тільки під умовою, що ми приймемо цю многозначну подію як заохоту до нових зусиль проти Німеччини й Японії".

Він пригадав при тому на слова Гітлера сказані 30. січня 1939. року: „Щодо національно-соціялістичної Німеччини, то вона добре знає, яка доля стрінула би її, якби якась міжнародня сила, з яких би то мотивів не було, потрапила перемогти фашистівську Італію".

Згадуючи про аліянтські рейди, Іден сказав: „Ґерінґ уже певно має досить основ жалувати дня, коли він почав нищити Ротердам, Варшаву, Білгород, Ковентрі, Лондон".

НОВИЙ ПОЛЬСЬКИЙ НАЧАЛЬНИК ВОЄННОГО ШТАБУ

Польський уряд на вигнанню іменував ґенерала Станіслава Копаньского начальником штабу польської армії на Близькому Сході — на місце загинувшого коло Ґібралтару ґенерала Тадеуша Клімецкого.

ЧУТКИ ПРО МАЙБУТНЄ УСТУПЛЕННЯ ГІТЛЄРА

Тайна німецька радіова стація подала вістку, що Адольф Гітлер має незадовго уступити з активного проводу Райху „по причині погіршення стану здоровля".

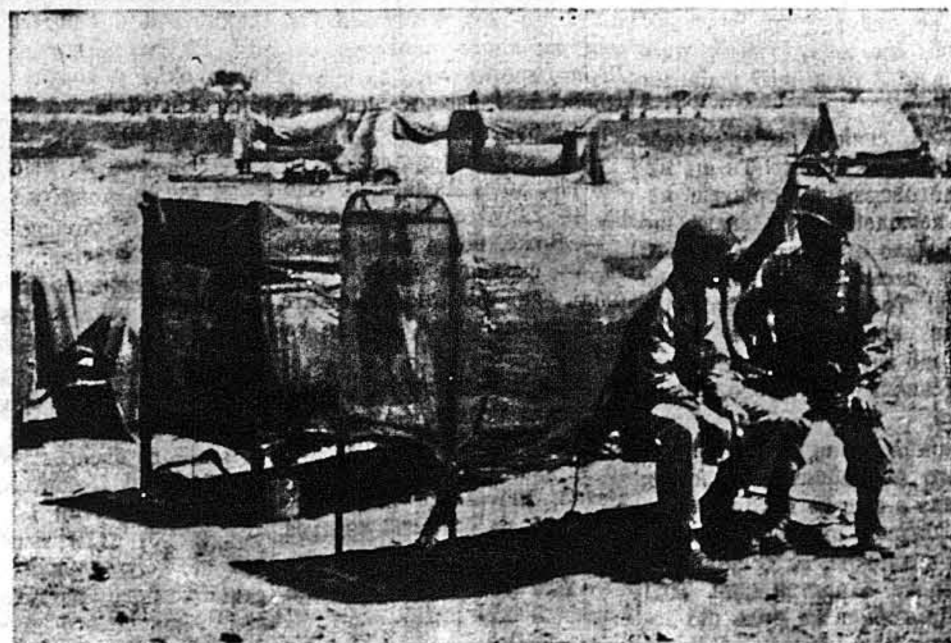
ВЗИВАЮТЬ БОЛГАРІЮ ЗІРВАТИ З ВІССЮ

По болгарській столиці Софії роскинено тисячі летючок зо закликами до Болгарії зірвати звязки з державами Осі. Каже відозва: „Тепер пора піти слідами Італії".

ПОМЕР ПРЕЗИДЕНТ КИТАЮ

У Чунґкінґу помер 1. серпня вночі Лін Сен, президент Китаю. Мав при смерті 81 літ. Чіянг Кай-Шек негайно був установлений тимчасовим президентом.

Лін Сен був президентом Китаю через довше як десять літ її найбільше бурливої історії. Він не мав великого впливу на перебіг подій у Китаю й був переважно занятий церемоніяльними обовязками свого уряду. Одначе його розум, гумор і повага причинилися немало до піддержання китайського народу в його боротьбі проти японських наїзників. Він був ученим і артистом. Першу науку побирав від американських місіонарів у Китаю і остаточно еміґрував до Америки та осів у Сан Франсіско. Ще будучи в Америці, він пристав до Куомінтангу, тайної орґанізації, що побивалася за повалення династії Манчу та перетворення Китаю в републику. В 1911. році вернувся до Китаю й незадовго був вибраний до китайського сенату.



КВАТИРА ЗО СВІЖИМ ПОВІТРЯМ. — Ці вояки з протилетничих відділів у північній Африці воюють не тільки проти ворожих літаків, але й проти нападів мух і комарів. Над своїми ліжками вони розпняли сітки. Тепер будуть мати досить свіжого повітря, досить місця і спокій від комашні.

ОСТАННІЙ НАСТУП АЛІЯНТІВ НА СИЦИЛІЮ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА В ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ. — Аліянтські війська відкрили на Сицилії останню фазу своєї офензиви. Великі відділи піхоти й повзів ударили по німецьких військах на північно-східньому розі острова.

Британська восьма армія находиться вже на передмістях Катанії. Канадійські війська напирають у центральній частині лінії, а на півночі американці заняли Сан Стефано й Містретту, де вони піймали 10,000 бранців, у тому числі більше ніж половина німців.

АЛІЯНТИ ПОКІНЧИЛИ „ПЕРЕДИШКУ" ІТАЛІЇ Й ЗАПОВІДАЮТЬ НАЇЗД СУХОЗЕМУ.

ЛОНДОН. — Аліянти остерегли італійців, що дана їм передишка покінчилася й що Аліянти почнуть незадовго атаку на італійський сухозем.

Осторогу дано через альжірське радіо. Острога сказала італійцям, що уряд маршала Бадолія марнує час занадто довго. Він оставив аліянтську оферту мира без відповіді. Тепер Аліянти вдарють повітрям, морем і сушею по італійськім півострові. Якщо італійці хочуть урятуватися перед страшними наслідками цього наступу переважаючих аліянтських сил, вони повинні самі взятися до акції як найскорше. „Наше наставлення ясне", каже заява Аліянтів. „Усякі режіми, оперті на насильстві й на рабстві, мусять бути викорінені й знищені. Від цього ми не відступаємо. Наша умовина: безумовна здача. . ."

„Вас зраджував Мусоліні. Тепер вас зраджує Бадоліо. . . Італійці, прогнання Мусоліні не вистарчає. Бадоліо веде війну далі". . . . Як не дастеся почути, як Бадоліо буде далі йти проти вашої волі, ми будемо бомбардувати ваші порти й промисли днем і ніччю. . ."

Неофіціяльне завішення зброї зірвано, коли аліянтські кружляки й нищителі збомбардували Вібо Валентія й Кротоне, а літаючі фортеці вдарили по Неаполі й недалекому летунському майдані в Каподікіно.

ПРО МИРОВІ ЗАХОДИ — ТІЛЬКИ ЧУТКИ.

ЛОНДОН. — Бюро Ройтера доносить, що італійські сенатори домагаються від премієра Бадолія прискорення мирових заходів. Католицькі круги теж натискають на італійський уряд за мир. Король хоче як найскорше мира, аби уникнути наслідків аліянтського наступу на Італію.

НІМЦІ ПРИБИРАЮТЬ ПІВНІЧНУ ІТАЛІЮ СИЛЬНІШЕ В СВОЇ ЖМЕНІ.

МАДРИД. — За одержаними тут вістками, німці вислали в північну Італію 18 дивізій війська (або 180,000 до 270,000 вояків) для укріплення позицій над рікою По. Німецькі вояки всюди провокують італійців, порівнюючи свою воєнну справність з італійською несправністю.

ВЕЛИКІ ЗНИЩЕННЯ НА РУМУНСЬКИХ НАФТОВИХ ТЕРЕНАХ.

КАЇРО. — За офіціяльним аліянтським звідомленням, аліянтські важкі бомбовики наробили своїми рейдами на румунський нафтовий центр Плоешті кольосальної шкоди. Бомбовикам прийшлося побороти завзятий спротив протилетничих гармат і легких літаків. В боях зострілено 51 ворожих літаків. Ушкоджено важко шість великих рафінерій нафти. Понад 175 літаків узяло участь урейді; з чого утрачено 20.

БЕРЛІН КАЖЕ, ЩО ОРЕЛ У РОСІЙСЬКИХ РУКАХ.

ЛОНДОН. — Берлінське радіо подало, що червона армія в своїй офензиві в околиці Орела вдерлася в саме місто. Російські офіціяльні комунікати про заняття Орела нічого не кажуть. Заяву берлінського радія вважають або помилкою або приготованням німецької публики до вістки про втрату Орела.

Советське радіо говорить тільки про заняття дальших 70 місцевостей на цьому секторі.

ІТАЛІЙЦІ ХОЧУТЬ ПРИСТАТИ ДО АЛІЯНТІВ.

ПАЛЄРМО (Сицилія). — На приказ ґенерала Айзенговера випущено з місцевих вязниць дві тисячі італійських політичних вязнів, арештованих на приказ уряду Мусолінія за спротив фашизмови. Коли вязникам прочитано проклямацію ґенерала, всі вони дали обяв своїй радости, а потім велика їх частина заявила свою охоту пристати до аліянтських військ.

АЛІЯНТИ БЮТЬ ПО ВОРОЖИХ ЛЕТНИЦАХ У ФРАНЦІЇ.

ЛОНДОН. — Середні бомбовики Обєднаних Держав ударили по націстичних летунських майданах у Франції. Били передусім по Мервіль і Ст. Омер. Всі вернулися назад без утрат.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Сиτі і Загряницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

УПАДОК ФАШИЗМУ

Властиво уряд ґенерала Бадолія не потребував аж офіціяльно розвязувати фашистівської партії, аби її покласти конець. Того роду партії, поставлені на засадах диктатури й вождівства, перестають існувати зо смертю чи усуненням диктатора чи вожда, коли на його місце нема відразу назначеного наслідника. Супроти цього офіціяльне розвязання партії має хіба таке значіння, що урядове ствердження всім очевидної смерти.

Зрештою фашизм згинув би навіть тоді, якби Мусоліні був назначив наслідника своєї влади. Він згинув, бо не встарчився якраз у тому, що він самий проголосив найвищою ціллю народу. Цю ціль Мусоліні виразно проголосив, коли він говорив, що „війна доводить до найвищого напруження всю людську енерґію й накладає клеймо шляхотности на народи, котрі мають відвагу йти їй на стрічу". Згідно з цим поглядом, війну й приготування до неї признано за центральну частину ідеольоґії й економічної діяльности, а всю державу настроєно для задоволення передусім воєнних потреб. Згідно з тим почато розбуджувати в населенню всякі прикмети, які признано корисними для воювання. Держава почала пропаґанду проти мира, як проти чинника морального роскладу, а зате величала бруταльність і кровожадність, як прияви динамізму, найкращої особистої прикмети.

Нахил до війни, войовничість і здібність до війни ідентифіковано при тому з фашизмом. Мовляв, фашизм підготовляє людей найкраще до війни, а демократія, через свою любов до мира, робить людей і народи мягкими й розслабленими. В цей спосіб фашизм вибрав для себе самий війну як одинокий пробний камінь для своєї вищости. Тому й не можна дивуватися, що того роду система мусить завалитися, коли вона покажеться злою чи слабою якраз на пробі, яку вона для себе сама підобрала.

Якраз це сталося з фашизмом. Не дивлячися на різні домашні тертя, не дивлячися на свою традиційну мирну політику, демократичні держави, виказали таку справність воєнного підготування, мобілізації й воювання, що не тільки дорівняли, але й перевищили фашистівські держави, які тільки й робили, що до війни приготовлялися. Фашизм мав певні успіхи, поки демократичні держави до війни приготовилися, і ці він негайно приписав своїй системі, хоча такі самі успіхи могла би мати яканебудь демократична держава, якби тільки заздалегідь до війни приготовилася й вживала таких самих несподіваних нападів. Своїми перехвалками фашизм тільки ще більше утвердив у розумінню людей звязок між фашизмом і війною, і зробив свій власний упадок ще більше неминучим вислідом остаточної невдачі в війні. Фашизм повис на тій петлі, яку він самий уплів.

Адміністрація прилюдного життя в окупованій Сицилії

За звідомленням американського кореспондента Герберта Л. Метюса можна собі відтворити картину життя в занятій Сицилії під адміністрацією АМҐОТА. До слова Амґот треба привикнути, як до назви якоїнебудь урядової особи. Є це назва викована з перших буков установи „Алайд Милитарі Говернмент оф Окюпайд Територіс". Коли аліянтські армії увійшли до столиці Сицилії, міста Палермо, треба було зорґанізувати наново прилюдне життя. Це не йшло легко в першу днину, бо не стало міських та провінціональних вищих урядовців. Вони, як фашисти, повтікали до властивої Італії. Осталися менші урядовці і їх треба було запрягти до праці, хоч вони теж фашисти. Алеж інших урядовців тут не було і з тим треба погодитися. Як довго ці урядовці сповняють накази Амґота, треба використати їх досвід.

Адміністрація не йшла спочатку гладко ще й тому, що Палермо зашвидко попало в руки Аліянтів. З міста втекло дві третині населення, доми в більшій частині були збомбардовані, оставші урядовці й населення поховалися. Не можна було настановляти урядовців американців ні англійців, бо на це не сталоб сил. Отже треба було впершу чергу відшукати урядовців до праці, а над ними поставити аліянтських господарів.

Найважнішим питанням було прохарчування міста. Відшукано 450 мір збіжжа і це на перші потреби вистарчає, бо нема всього населення. Збіжжа вдалося захопити ще в час, бо щойно минули жнива. Вони цього року були добрі. Електрику треба пайкувати, ґазу ще не можна вживати. Допомогові організації будуть функціонувати як за італійської адміністрації, пайкування буде продовжуване, але на початку не будуть давати харчів своякам та кревним італійських вояків, що ще борються проти Аліянтів.

Наладивши як-так харчову справу, Амґот взявся до відбудови мешкань. Ті власники домів, що повтікали, навіть не знають, чи їх житла цілі, чи поруйновані. Але для оставшого населення треба даху над головою. Амґот закликав будівничих і вони укладають пляни відбудови знищених домів. Ручних робітників повно, бо підприємства поруйновані, нема чим прохарчуватися, тому кожен радо наймається до праці. Заробітки добрі, бо Амґот не щадить грошей. Багато міських урядовців та робітників не дістали платні по кілька місяців за італійської влади, а тепер Амґот їм виплатив залеглости на велике їх вдоволення.

Місцеве населення приглядається з цікавістю новим грошам. Є це паперові гроші Амґота, друковані в Америці у доляровій валюті. Написі на грошах англійські. Є там згадка про дві свободи в овальних формах. Банкирі радо приймають ці нові гроші, маючи довіря до нової влади.

Щоби привернути лад, треба було оставити в силі місцеві закони. Їх у більшій частині виконує міліція, знана під іменем карабінієрів. Це неполітичні шандарі і тому Амґот залишає їх на їхніх становищах. Не допускається до співпраці членів тайної фашистівської поліції „Овра", хоч їх і так обмаль, бо вони вивтікали до континентальної Італії. Таксамо вивезені туди діти і тому не можна ще відкрити шкіл. На місци осталася огнева сторожа і між ними Амґот не шукає фашистів. Таксамо на місци осталися в цілости служба для чищення вулиць.

Надсподівано прихильно, населення співпрацює з окупаційною владою. Колиб було напр. так, як в Голяндії та інших окупованих Німеччиною краях, то перша проба булаб дуже некорисною і це могло було пошкодити Аліянтам на будуче. З поведінки населення можна пізнати, що воно раде, що фашистівський лад покінчився. Амґот дав дозвіл на видання двох ґазеет в італійській мові і вони можуть друкувати свобідно все, що не противиться веденню війни Аліянтами. А 20 літ в Італії можна було друкувати в ґазетах лише те, що подавала фашистівська влада.

Релігійні закони перестали мати правну силу. Однак релігійне життя відживає. Кардинал Лявітрано був знаний із свого протифашистівського наставлення. У порозумінню з ним відкрито церкви в найближчу неділю, по скільки церкви не були поруйновані бомбардуванням. Він також видав доручення священикам співділати з окупаційною владою.

Загалом нема насильства ні поневолювання в теперішній Сицилії. Лад, заведений Амґотом, буде взірцем для цілої Европи і в кількох місяцях Сицилія буде почуватися ліпше ніж колинебудь перед тим.

ДІЯЛЬНІСТЬ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА У СПРАВАХ ХАРЧУ Й ВІДЖИВЛЮВАННЯ

Відповідне відживлювання це необхідність теперішнього життя. Наша велитенська промислова продукція потребує повної людської сили. Повна людська сила не може бути без доброго здоровля, а добре здоровля не можливе без відповідного харчу.

Працюючи напружено, мусимо мати харч, що містить у собі багато енерґії, охоронних мінералів та вітамінів, що усувають умучення, запобігають нещасливим випадкам й абсентеізмові та збільшають видатність праці.

Червоний Хрест зорґанізував свою службу відживлювання вже майже 20 років тому. За останній рік ця служба поширилася надзвичайно. Понад 300,000 господинь дістали на протязі останнього року через Червоний Хрест поучення в справі відживлювання. Між ними було багато жінок чужинецького походження і виховання. Курси доступні для всіх, а хто інтересується ними, може дістати докладні інформації, як покличе місцевий відділ Червоного Хреста.

Червоний Хрест ствердив, що харч є так само важною справою, коли йде про відживлювання воєнних збігців за кордоном. Хоча відповідно до воєнної ситуації міняється також постійно допомога Американського Червоного Хреста для населення інших країн, харч майже завсіди грає важну ролю в допомозі. Спершу на першому місці була допомога Польщі, потім Еспанії, Франції й Анґлії, а далі Хіні. Коли потреби заспокоєні або перешкоди припиняють дальшу допомогу, акція переноситься в інше місце.

В минулому році широка була допомога для Союза Соціялістичних Советських Республик. Не зважаючи на транспортові трудноші, пішло туди ліків, харчів, одягу, мила та інших необхідних річей на більш як $10,000,000. Коли поліпшаться транспортові умови, допомога для народів Росії повинна теж збільшитись.

На Близькому Сході Червоний Хрест помагає ріжними способами польським й грецьким жінкам і дітям. Тисячі находяться все ще по таборах для збігців. Тисячі переселюються до Південної і Східної Африки, де вони починають нове життя, управляючи землю, закладаючи школи, церкви і громади. Крім харчу, лікарського та шкільного приладдя, Червоний Хрест вислав недавно 500,000 предметів одягу до Єгипту для тамошних збігців. Ці предмети були вироблені добровольцями Червоного Хреста в Злучених Державах.

В часі минулої зими й весни аліянтські уряди посилали молоко, яке розділювано між дітей місцевого й европейського населення у французьких і італійських територіях Північної Африки. Ця рятункова акція продовжалася доти, доки не появились звичайні торговельні припаси. Червоний Хрест теж подбав про тисячі штук коців, одягу і необхідних річей для немовлят.

Медичне приладдя, доставлене Американським Червоним Хрестом, було теж розділене під контролю Міжнародного Червоного Хреста в Бельґії, Югославії і Греції. Подібні заходи пороблено для Польщі, Норвеґії і Голяндії.

Ніґерські заворушення в Ню Йорку

Дивне, але немовби правдиве. Після траґічних випадків на расовім тлі у Дітройті приходить черга на Ню Йорк. Тут велика дільниця Гарлем здавна переповнена мексиканцями й ніґрами. Білі вважали здавна небезпекою показуватися ніччю у муринській дільниці. Були напади на прохожих, у більшій частині на білих людей, в цілях грабіжі. Процвітала й розпуста. В готелю Брадок поліція тримала постійну варту, аж ніґерські орґанізації випросили її усунення. І якраз цей готель дав початок до кривавих подій у ночи з 1. на 2. серпня.

На ділі не знати, як схарактеризувати ці події: Чи це расові заворушення, чи вибух бандитизму. Скоро не вдасться винайти цілу правду. Досі виявилося таке: Патролмен арештував повію, вояк-ніґер напав на патролмена, патролмен пострілив ніґра-вояка. „Білий" в цьому тільки поліцай. Решта — ніґри. Вони наче на даний знак вийшли на вулицю зорґанізовані в гуртки і почали грабити крамниці. При 8. евеню на горі міста між 124 і 134 вулицею нема ні одної крамниці не ограбленої. Рано не стало там харчів: всі крамниці з харчами були порозбивані і ограблені. Серед грабіжу поліція арештувала напасників. В однім випадку детективи притримали ніґерського хлопця на грабіжи, а припадково стоячі два вояки-ніґри хотіли відбити арештованого. Детективи витягнули револьвери, вояки втекли. Тільки всього тут було расового пивання. Хіба, що поліція в подавляючій частині належить до білої раси.

Поліція дає таке тимчасове вияснення: Чутки про пострілі ніґра-вояка перемінилися в поголоски, що вояка вбито. Ніґри обурилися. Але прийшли й громадяни, провідники ніґерських орґанізацій. Вони разом із поліцією успокоювали своїх співрасових братів. Посадник міста Ля Ґвардія був чинним усю ніч. Їздив автом, накликував до спокою. Провідник анґліканської церкви теж працював для замирення. Одначе не можна було нічого вдіяти. Наче зпід землі виростали нові ватаги, що нападали на крамниці, били шиби, грабили з них, що попало: харчі, одіж, ґалянтерію. Поліція прибувала у щораз більшій силі. Огнева сторожа теж не покидала становищ. Що мінути фалшиві алярми. Посадник двічи промовляв по радіо через скомбіновану сітку радіо-висилень. Грабіжи, бійки, напади на поліцію тривали дальше, аж до 8 години рано. У поліційних арештах не стало місця, поліція зареквірувала касарню. У шпиталях не стало теж сил до обслуги ранених ніґрів та поліцаїв.

Поліція того погляду, що це не расові заворушення, а заворушення грабіжницьких банд, які лише ждали на таку нагоду. Коли повстало замішання, вони пляново нападали на крамниці, на поліцію, на прохожих, щоб стероризувати кожного і заспокоїти свої інстинкти. Поліція не могла тікати з поля праці. Вона обовязково старалася привернути лад. Не було ніякого занедбання обовязку. Не було теж нерозбірчивої стріляннини, бо кожен убитий був приловлений на горячім учинку грабунку чи злодійства. Отже тут виглядає справа інакше, ніж у Дітройті.

Оце все, що звісне досі. Можливе, що вийдуть на денне світло інші факти, тоді можна буде справу осуджувати інакше. Покищо встає перед нами питання: Як можливе, щоби в найбільшим місті цілого світа, під боком чуйної влади ще й у воєннім часі, були готові розбійничі ватаги і ніхто не подбав, щоби їх заздалегідь відкрити та зробити нешкідливими?

Як небудь справа мається, то біле населення мусить раз на все памятати, що це їхнім обовязком поводитися так, щоб не дати ніґрам притоки до виладовування своєї енерґії на демонстрації проти білих. Вони такі самі люди, як білі, треба дати їм можність творити життя на рівні з білими, не докучати їм їхнім походженням ані не противитися, коли їх наймається до праці побіч білих.

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

12)

Письмо було зі Львова, від купця, у котрого практикував Ґотліб. Герман, муркотячи, читав: „Високоповажаний пане! Сам не знаю, від чого зачати і як розповісти про те, що тут у нас сталося. Ваш син Ґотліб уже три дні тому пропав, і всякі пошукування були даремні. Доперва нині рано вдалося поліції найти його одіж, звиту докупи, в корчах на Пелчинській горі. Йогож самого досі ані сліду. Догадка була, чи не втопився в ставі, але досі не можна було дошукатися тіла. Приїзджайте якнайшвидше, може вдасться нам викрити, що з ним сталося. Зрештою, колиб дещо викрилося, заки ще ви дістанете це письмо, донесу телеґрафічно".

Герман зирнув на дату письма — ще передучора! А телеґрами не було, значить нiщо! Він довгу хвилю стояв, мов остовпілий, сам не знаючи, що з ним діється. Рифчин голосний плач знов його протверезив.

— Видиш, видиш, — кричала вона, — до чого ти довів свою дитину! Втопився мій синочок, стопився мій Ґотліб! І чому тебе замісць нього не залляла твоя проклята кипячка де в якій бориславській безодні!

— Боже мій, — сказав Герман, — жінко, май же розум, хібаж я тому винен?

— Не ти винен? А хтож такий? Може, я? Іди, людоїде, не говори нічого, не стій, їдь до Львова, може ще деяк можна буде його вирятувати, або хоч тіло віднайти!... Боже, Боже, за що ти мене таким чоловіком покарав, що свою власну дитину в гріб вігнав! Та й коби ще тих дітей у нього багато! А то одне-однісенське було, та й того нема!... Ой-ой-ой, голово моя, розпукнися!

— Та цить же, Рифко, чень ще не так зле, як написано. Чуєш, що одну тільки одіж найшли! А одіж що? Одіж міг скинути...

— А, скинув би ти з себе шкіру твою погану! Ти ще мені договорюєш, дорізуєш мене, нелюде!... О, я знаю, що тебе мало обходить, що твого сина десь там у воді риби їдять! Тобі що! Але я! Моє серце крається, моє серце чує, що все пропало, нема мого синочка золотого, нема, нема!

Герман бачив, що з жінкою нічого й говорити, бо й так доладу з нею не договоришся. Він кинувся чим борше наказати візникові, щоб збирався в дорогу, запрягав коні. Тоді до Дрогобича не було ще залізниці. Хотячи їхати до Львова, треба було возом їхати до Стрия, бо аж відтам ішла залізниця до Львова.

Проходячи через великий покій, Герман зирнув набік і побачив Леона, котрий усе ще сидів у кріслі, мов на терню, чув розмову, перериваную наглими вибухами плачу або хлипання, але все ще не знав, що таке сталося з його „сусідами" і що воно значиться. Герман аж тепер пригадав собі Леона, про котрого за криком жінки та власним нещастям зовсім був позабув.

— А, коханий сусіде, — сказав він, зближаючись до Леона, — даруйте, але нещастя...

— Боже, що з вами сталося, — скрикнув Леон. — Ви бліді, як полотно, дрожите, ваша жінка плаче, що це таке?

— Ех, і не питайте, — сказав стиха Герман, — нещастя, мов грім з ясного неба, впало на наш дім, і то так несподівано, що я ще й досі не знаю, чи то все мені сниться, чи дійсна правда.

— Але кажіть же, Боже мій, і нема ніякої ради?...

— Яка на те рада! Хто воскресить мертвого!... Пропало, пропало моє щастя, моя надія!

— Мертвого?

— О, так! Мій син, мій Ґотліб не жиє вже!

— Ґотліб! Що ви кажете! Чи це може бути?

— Пише зі Львова його принципал, що пропав десь. Кілька днів не можна було відшукати й найменшого сліду, аж вкінці поліція найшла його одіж у корчах на Пельчинській горі.

— А тіло?

— Ні, тіла не найдено.

— Ах, то, може, він ще жиє!

— Тяжко, коханий сусіде! Я й сам так думав зразу. Але далі, розваживши його характер і все... все... я втратив надію! Ні, не бачити вже мені його, не бачити!

Аж тепер, коли Герман улекшив своє серце тим оповіданням, з його очей потекли сльози. Він хоч і знав, що його син був зопсутий і напівбезумний, все таки знав також, що це його єдиний син, наслідник його маєтку. А ще саме нинішнього дня Леон вколисав був його серце такими солодкими надіями. Він починав уже думати, що хоч і сам Ґотліб не поправиться, то, може, гарна, розумна жінка, Фанні, зуміє бодай здержувати його примхи, взвичаїти його поволі до спокійного, розумного життя. А тепер нараз усе пирсло, мов булька на воді. Останні ниточки вітцівської любови і сильні нитки самолюбства в його серці заболіли нараз — і він заплакав.

Леон кинувся потішати його.

— Ах, коханий сусіде, не плачте! — говорив він. — Я знаю напевно, що ваш Ґотліб живий, що ще будете мати з нього потіху. Лиш не дайтеся підточувати тузі. Твердості, відваги! Нам, людям сильним капіталістам, стоячим на переді свого часу, треба все бути твердими й незрушними!

Герман хитав головою на ту бесіду.

— Що мені з того? — відказав він сумно. — Пощо мені тепер сили, капіталу, коли нема кому ним користуватися. А я... застарий уже!...

— Ні, не тратьте надії, не тратьте надії! — вговорював Леон. — Лиш швидко їдьте до Львова, я вам ручу, що вам удасться його відшукати.

(Дальше буде).



ПОБИЛИСЯ ЧЕРЕЗ ПОЛІТИКУ

Упадок Мусолінія найшов відгук у Болгарії, де король Борис(поданий тут на світлині) посварився з премієром Богданом Фільовом за те, хто винуватий у тому, що Болгарія найшлася по боці Німеччини.

Петро Березин

Мусоліні і його імітатори

ВАШИНҐТОН (ОНА). — Ідеольоґія тоталітарної форми державного правління показалася непрактичною. Мусоліні, що був одним з її модерних протагоністів в західній Европі, довів Італію до руїни і „зрезиґнував". Італійський нарід напевно не буде за ним жалувати, але мусить уважати, щоби в загальній суматосі знов хтось не висунувся йому на карк.

Казали, що в останнім році Мусоліні вже не грав великої ролі в управі краєм, бо її перебрали на себе німецькі офіцири і дипльомати. Їх в Італії дуже багато і, що вони рішили, те Мусоліні мусів виконувати. З дуже твердого і непомильного вожда нації, як писала колись фашістська преса, Мусоліні зробився „ґавляйтером" німецьких юнкрів в Італії. Була вістка, що він вже мав підірване здоровля і мало до чого мішався. Його обовязки виконував секретар фашистської партії, Карло Скорца. Розуміється, що це не звільняє Мусолінія від кари за кримінальні вчинки. Він був символом найбільш нетолерантного, проти-демократичного уряду в полудневій части Европи, який наслідували і деякі політики в середній Европі. Вони також побренькували шаблями і поневолювали свій нарід, але з упадком Мусолінія їх дні вже почислені.

Певна річ, що вони Обєднаним Державам легко не піддадуться і демократичної форми державного правління не приймуть, але прийде час, що мусять це зробити. Як прийде загальна інвазія Европи, то всі диктатори мусять піти слідами Мусолінія і віддати владу народови. Вони вже чують, що їм ґрунт під ногами рветься і деякі вже роблять гарні міни в сторону Обєднаних Держав, щоби виторгувати в них бодай дещо влади. Мовляв, ми не могли опонувати Ґітлерови й Мусолінієви і мусіли іти їх слідами. Але це їм не вдасться. Середно і південно европейські спільники держав Осі будуть так само покарані за свої кримінальні вчинки, як і головні виновники. Впрочім, може бути й так, що їх таки місцеві люди покарають, які на своїй власній шкірі переносили знущання невгамованих диктаторів.

Одна із швайцарських ґазет пише, що італійський нарід вже робить порахунки з своїми злочинцями. Як маршал Бадоліо перебрав від Мусолінія владу і видав приказ, щоби італійці не робили ніяких демонстрацій з того приводу, то нарід, бачучи нагоду пімсти на гнобителях, його не послухав. В Міляні зібралася гурма народу і пустилася атакувати редакцію фашистівської ґазети „Пополо дІталія". Військо старалося оборонити редакцію перед нападом, але нарід був розгніваний до тої міри, що переміг військо і, вдершись до середини, почав мотлошити фашистських лідерів. Одного з них демонстранти витягнули на вулицю і вбили. Пізніше показалося, що це був Амеріґо Доміні, який брав участь в убивстві Джіякома Маттеоті 1924 року. Нарід знав де находиться убийник Маттеотія і, як тільки прийшла нагода пімсти, він розправився з ним в такий самий спосіб, яким італійські фашисти громили своїх противників цілих двацять років.

В Італії вариться. Наступ союзних військ з одного боку, а розгнівані народні маси з другого, поставили фашистських провідників „он ди спат", як говорять американці. Вони кинули в жертву Мусолінія, з, яким двацять літ працювали, а сами стараються остатись при владі. Король Віктор Емануел, Бадоліо і багато інших провідних членів фашистської партії, ще дальше урядують. Мовляв, ми вже не фашисти, фашистська партія вже не істнує, розвязана. Вони собі думають, що світ вже забув, як вони разом з Мусолінієм помагали спасати ґенерала Франка перед еспанським народом; як напали на маленьку й неозброєну Альбанію, і знищивши її, прилучили до фашистської імперії.

Президент Злучених Держав, Рузвелт, премієр Чорчил, секретар стейту Кордел Гол і міністер закордонних справ Ентоні Іден домагаються від Італії безуслівної здачі. Якщо вони будуть стояти при цім домаганню, а ми думаємо, що будуть, то, як Італія піддасться, Америка й Англія заведуть там союзний військовий уряд. Король, Бадоліо і їх однодумці мусять розуміти, що вони є такими самими нашими ворогами, як і Мусоліні. Вони спільно з ним воювали Етіопію і командують військами, які бються з нашою армією. Ми не маємо нічого проти італійського народу, але замаскованих фашистів толерувати не будемо. Навпаки, ми зробимо все, що буде в нашій силі, аби італійський нарід приняв демократичну форму правління і вибрав собі таких провідників, яких сам хоче.

На основі тих вісток, що приходять з Італії, можна сподіватися, що вона вже довго воювати не буде. Мусоліні настоював на те, щоби Італія трималася до останку, але він уступив і це знак, що фашистська будівля починає валитися. І то не тільки в Італії. Позиція ґенерала Франка вже також захитана і він рятує її при помочі репресій. Кажуть, що вже навіть його приятелі і співробітники не вірять, що як впаде Ґітлер і Мусоліні, то Франко останеться при владі. Недавно тому члени еспанського парляменту підписали петицію, щоби в Еспанії привернути монархію. Цю петицію підписав також еспанський амбасадор в Анґлії, князь Альба. Кажуть, що Альба часто відбуває наради з Ентоні Іденом і дипльомати невтральних держав є тої думки, що на еспанськім троні може сісти член королівської родини Дон Хуан. Якщо так буде, то ґенерал Франко напевно піде слідами свого протектора Беніта Мусоліні.

В Мадярщині також не гаразд. З Будапешту повідомляють, що кабінет відбуває часті наради, які завше кінчаться сваркою. Мадяри втратили на советськім фронті багато свого війська, нарід невдоволений і мадярські землевласники бояться, щоби не дійшло до революції. Вони впливають на уряд, щоби він шукав порозуміння з Обєднаними Державами, бо як Ґітлер програє війну, то Мадярщина опиниться ні в цих, ні в тих. Кажуть, що премієр Калай вислав свого сина до Туреччини, щоби навязав зносини з представниками Обєднаних Держав. Якби вони згодилися піти з Мадярщиною на переговори, то вона готова віддати Юґославії забрані від неї території і зречися того всього, що вона загорнула від інших малих держав на Балкані.

Як на мадярів, то це великі уступки, але Обєднані Держави напевно примінять до них ті самі умови, що й до інших держав Осі — безумовну здачу. Хотіли мадяри панувати разом з Ґітлером і Мусолінім над Европою, то най терплять. Вони хотіли би за всяку ціну задержати Карпатську Україну і Трансильванію, але як прийде до порахунку, то аліянти напевно на це не згодяться і, можна припускати, що Мадярщина буде обкроєна ще більше, як була після першої світової війни. Мадяри вже чують, що так буде і тому стараються найти дорогу до угоди з Обєднаними Державами.

Не краще стоїть справа і в Румунії. Румуни також вийшли на спілці з Ґітлером, як Заблоцький на милі і вже чіхаються в голову, що їм робити. Провідники бояться народу і саджають своїх опонентів до тюрми. Гадають, що так врятують свій престіж, але як прийде крах, то народні маси зроблять з ними порядок.

В Болгарії і Юґославії вже також чути відгуки „резиґнації" Мусолінія. Народ вже бачить, що фашистська Вісь починає ломитися і демократично настроєні елементи, яких місцеві диктатори загнали під землю, підносять голову і домагаються голосу. Переполохані Квіслінґи на Балкані найшлися в прикрім положенню і вжеб готові відречися своїх опікунів і зговоритися з аліянтами. Вони бояться народного гніву, бо знають, що як Вісь остаточно зломиться, то нарід їм не забуде тих експериментів, які вони на нім переводили. Тому власне Квіслінґи поморгують в сторону Обєднаних Держав, бо гадають, що в цей спосіб врятують собі життя й останутъ при владі. Але шкода їх заходів, бо Обєднані Держави трактують і трактуватимуть всіх диктаторів однаково. Вони мусять безуслівно здатися, передати владу народови і відповідати перед судом за всі свої кримінальні вчинки.



ҐЕНЕРАЛ РОСПИТУЄ. — Ґенерал Доґлас Мек-Артур (направо), командант аліянтських військ на південному Пацифіку, робить особисті розпити про стан справ перед аліянтською офензивою на Нову Ґвінею. Він розмовляє з ґеннералом Енисом Ґвайтеґедом.

З нагоди Фордових 80 літ життя

Багато друкарського чорнила розлилось по ґазетах при друкуванню споминів та завваг з життя Генрія Форда, новомодного креза, що в пятницю 30. липня 1943 скінчив 80 літ життя. Деякі з цих переживань та завваг вказують на противенства в ідеалах та життєвій практиці; однак це вказує, що цілий світ і ціле людство не є зґармонізоване. Саме тому, що брак гармонії в природі і в життю приходить до катаклізмів, що ми їх переживаємо.

Генрі Форд, син фармера з Дірборн, Міш., недалеко фармерської хати його батька Вилйема стоїть палата Генрія. Форд, основник масової продукції автомобілів та фармерських тракторів для облекшення праці мирних людей, перемінив свою велитенську фабрику в Дітройті на масову продукцію воєнних літаків, щоб нищити міліонові армії ворога в теперішній війні. Форд, найбагатша одиниця у світі, каже, що ґроші не є багацтвом. Він тримається засади, що людина не повинна діставати нічого без праці; але після недавної смерти його сина Едсела призначено 200,000,000 дол. з його маєтку на фундацію для поширення науки.

Форд, що створив масову продукцію машин, і не руководиться сентиментом, у розмові буває мягкий, а його фільософія життя має глибокий релігійний підклад. Він у своїх міркуваннях доходить аж до містицизму. Форд твердить, що ніколи не укладав собі пляну життя, а проте він жиє на підставі пляну. Правильно йде спати перед північчю, не переїдається, не вправляється в руханці, але його ум працює надсподівано в його 80-тому році життя, а його тіло гнучке й спосібне до втримання його ума та до щоденної подорожі до фабрик у Вилов Рон около 8 години рано. Звідти їде до фабрик у Ривер Руж, де виробляють літаки; там звичайно їсть обідну перекуску і біля 5 години вертається домів.

На конференції з ґазетярами, у відповідь на їх різнородні питання, Генрі подав такі вказівки на підставі свого досвіду:

Недуги в більшій частині повстають внаслідок переїдження, головно, коли мішається протеїну й крохмаль.

Для осягнення успіху роби свою власну роботу, не займайсь клопотами інших, не попадай в суперечки.

Усміхнувшися, сказав Форд: Тримайся здалека від адвокатів. Вони тебе заженуть у клопоти.

Складні питання модерного життя його не обходять. На світ він дивиться по молодечому. Переміни, які зайшли впродовж його життя, він уважає поверховними. Праця на його думку, є ратунком на всі клопоти. Хто працює, все дістане свою нагороду. У вселенній панує якесеєь загальне право, що пильнує цеї засади. Нагорода не мусить прийти як платня в долярах, але вона прийде. Хто не працює, не знає щастя.

Лихо з новочасним світом у тому, що багато людей хоче передати свою роботу кому іншому. При цій нагоді Форд сягнув до кишені, витягнув книжечку з біблійними цитатами і відчитав: „Душа лінивого не бажає нічого, зате душа роботящого потовстіє".

„Коли нічого не бажаєте, як можете щось осягнути?" — запитався Форд. І не ждучи відповіди, продовжував: „Біблія не потребує розголосу від мене, одначе я бажав би, щоби більше людей відчували потребу її читати. Хто знає, якби вони були її читали, чи ми булиби попали в оцю війну. Бо війну викликало лакімство і бездільність".

Переглянувши книжечку з біблійними цитатами Форд звернувся до одного ґазетяра, кажучи: „ Візьміть цю книжечку, носіть її у своїй кишені і час від часу перечитуйте її. Здивуєтеся колись, як завважаєте, скільки добра вона вам принесе".

У відповідь на інші питання Форд додав:

„Життя це ланцюх досвідів. Кожен новий досвід робить нас більшими, хоч ми цього не завважуємо. Світ створений на те, щоби розвивати характер. Ми мусимо раз навчитися, що невдачі, журби і неповодження, що ми їх перживаємо, помагають нам іти вперед".

Кінцеві завваги Форда про загальне положення були такі:

„Я не боюся майбутности... Світ буде ще ліпшим місцем для життя, ніж тепер. Він тепер є ліпший ніж за моїх хлопячих літ. У передодень мого 80. дня народин я думаю, що в пятницю я пічну 81-ший рік життя. А тільки ще праці лежить переді мною".

С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮКЕСЛ, ПА.

Посвячення Службової Хоругви.

Невеличка наша українська громада дала вже 25 синів до американського війська. З них Петро Сметана згинув в бою на Филипинах. Два офіцири Ілько і Петро Лісько, першої кляси музиканти Ю. С. Неві служили вже пять літ і тепер вісти прийшли, що один з них старший Ілько згублений з розбиттям корабля „Гелена".

Вість ця прийшла як раз в день посвячення Службової Хоругви 25. липня. Через те свято наше не було дуже веселе, але відбулось гарно й велично. Службу Божу відправив о. Мусійчук при участи чисельного зібрання своїх й чужих і при співі хорів місцевого й Шеронського. Посвячення хоругви відбулося церемоніяльно. Майор і капелян Шенанґо веллей кемп Пост з Тренсфер Па., о. О. Д. Сванк з чотирма жовнірами з кемпи і одним нашим Мих. Століцою вмашерували до церкви з хоругвами: службовою й американською, а по переду дівчатка в українських строях несли образ: **„Онор ліст"** із гарним цвітистим вінком. Посвячення відбулось в мовах українській і анґлійській. Довершили наш парох й капелян майор Сванк, з проповіддями в українській і анґлійській мові. Хоругов з 25 звіздами відобрав від майора п. І. Дачко. Присутнім при посвяченню між іншими були в церкві суддя повітовий Г. Брегем і комішіонер Дж. Тревер.

По посвяченню в церкві удались всі до салі, де відбулась гостина й концерт злучених хорів, що відспівав вязку українських військових й американських пісень. Діти школи: Т. і Д. Олач, Іванна Дидьо та А. Сенько віддали деклямації. Говорили суддя Брегем, комішіонер, майор-капелян Сванк, жовніри, та дехто з наших, а переводив програму і закінчив українським і анґлійським словом о. С. Мусійчук.

Треба згадати, що милі, сестри, жінки й мами наших хлопців дуже гарно прибрали на це свято церкву, престіл і салю.

Підчас гостини і в церкві переведено збірку на ґуманітарні і льокальні цілі.

Громадянин.

НІМЕЦЬКО-ІТАЛІЙСЬКІ НЕПОРОЗУМІННЯ НА БАЛКАНІ.

БЕРН. — Не дивлячися на широко розголошену німцями „поправу відносин між італійцями й німцями", в різних частинах Греції й Юґославії прийшло до кервавих сутичок між італійськими й німецькими ґарнізонами. Сутички виринали, коли німецькі відділи на спілку з болгарами пробували розброювати „хитаючіся" італійські війська.

ВІСТКА ПРО РОСІЙСЬКУ МИРОВУ ПРОПОЗИЦІЮ ФІНЛЯНДІЇ.

До Стокгольму прийшли вістки, що Росія предложила Фінляндії оферту мира. Мовляв, Росія готова признати Фінляндії границі з 1939 року з виїмком границі на Карельськім просмику, котрий Росія вважає сущим для безпеченства Ленінґраду.



ДОРОГА ДО МУНДИ. — Карта показує сцену подвійного американського наступу на Мунду, головну японську базу в центральній частині Соломонських островів. Одна ґрупа американських сил вийшла на беріг коло Райс Анкоридж і напирає на ворога на полудне на півострові Драґонс. Інші війська висіли коло Занани й наперли на захід на Ламберті. Мунду й японську базу в Байроко бомбардували сильно американські літаки.

КОРЕЙЦІ

Познайомимось з життям і боротьбою двацятьміліонового корейського народу.

Вже р. 2333 до Р. Х. повстала перша корейська держава короля Танкуна. Вона звалася Хозен і займала східну Монголію, цілу Манджурію, область Амуру й корейський півострів. Рід Танкуна панував 1480 років. Р. 18-го перед Р. Х. замісць Хозен бачимо три ріжних королівства: Сінла, Векдзе, Кокурие. То час найбільшого культурного розвитку корейців. Буддизм і конфунціянізм причинилися до того, що наука, мистецтво й ремесла швидко розцвітали та переносилися до сусідів, тоді варварів, японців.

Окремі корейські держави, після неперестанних війн проти Китаю, обєдналися вреші р. 661-го під королем Сінли Мунму. Більш 250 років панувала його династія. Її скинув р. 918-го Ван Кен і назвав країну Корие, від чого пішла назва Корея. При кінці 10-го століття Корея успішно покінчила боротьбу проти монголів, а в 13-му століттю лиш одруженням далося припинити боротьбу проти Джингіс-Хана. Року 1392 повалив Лі Сен-Ке династію Корие та своїм пануванням почав останню корейську династію.

Між тим непомітно зростала Японія й уже від 2 століття почала даватись у знаки корейцям. У 1592 р. прийшло до великої війни між Японією та Китаєм. Корея не згодилась пропустити японське військо через свою територію. Це спричинило, що корейська земля стала театром війни. Корейці билися в цій семилітній війні проти японців. Корейська армія побила півміліона японців, а корейська фльота під проводом Лі Сун-Сін знищила японську фльоту, яка мала сто тисяч люда.

Разом зі славою принесла та війна спустошення всеї країни й втрату трох міліонів мирного населення. Далі прийшла нещаслива бѳротьба проти племени Манджу, яке протягом багатьох років збирало данину з корейців.

Ці всі потрясення та похід Заходу на Схід примусили Корею до кардинальної зміни політики. Проти старого відділення Кореї від цілого світу підняли, в грудні 1884 р. внутрішню революцію молоді корейці, Кім Ок-Ґиун і Бак Єнд-Гіо. Ця спроба не вдалася, і проводирі втекли до Японії. Консерватори святкували перемогу та в засліпленню зайшли дуже далеко... Весною 1894 р. вибухла революція під проводом товариства Донгак (релігійно-національна революційна партія, заснована 1860 р.). Китай вмішався в подавлення революції. Японія скористала з цього, щоб порахуватися з Китаєм... Знов дві чужі армії зійшлися в Кореї. Р. 1895 в квітні мир Шімоносекі в Японії завершив перемогу японців. Обі воюючі сторони зобовязалися не порушувати незалежности Кореї.

Та японці не додержали цього зобовязання. В осени 1895 р. японські вояки вбили королеву Кореї, бо вона шукала зближення з Росією. На цей злочин корейці відповіли повстанням. Кілька місяців „солдати справедливости" („ібиен") билися проти добре озброєних японців...

Прийшла російсько-японська війна. Причиною тої війни було головно „корейське питання". Японці силою й хитрощами дістали від корейського уряду „договір приязни", яким нібито забезпечувалось дальше охорону незалежности Кореї. Москалі війну програли і Віте дав у Порсмуті японському представникові Комурі підписку, що Росія признає Японії особливі політичні, військові та економічні права в Кореї.

Так знищила Японія миром у Шімоносекі китайський, а в Портсмуті російський вплив у Кореї. Руки в японців стали вільні. 17. листопаду 1905 р. японський намісник у Кореї Іто вхитрився силоміць зробити „протекційний договір" з корейським урядом. „Протекція" відразу потягнула за собою закриття часописів і арештування редакторів. Обурення населення було незвичайне. Багато військових, а першим генерал-адютант Мін Єн-Гоан, позбавили себе життя...

Король і уряд вживали всіх заходів до врятування незалежности Кореї. Потайки післав король трох представників на мирову конференцію у Газі в 1907 році. Лі Сан-Сель, Аі Дзун і Лі Вю-Дзон в імені Кореї апелювати ди всесвітної конференції проти японського „протекторату". Конференція, розуміється, знайшла причини не визнати, представників (тільки сильних визнають!). Один з них, Лі Дзун, тамже прилюдно відобрав собі життя.

Тимчасом Іто продовжував працювати. Він боявся короля, який міг таємно робити „неприємности" для Японії. Літом 1907 р. Іто зажадав від короля зректися корони в користь сина. Король був безсилий протистояти домаганням Іто... 19-го липня 1907 р. опублікував грамоту про зречення... На вулицях столичного міста Сеул полилася кров корейців... Безумовно, японці стали господарями положення. Багато корейських патріотів пішло на заслання, тюрми переповнилися, де-хто втік закордон...

Іто працює далі. Вже на другий день новий король „добровільно" підписав „договір 7-ми пунктів". Тим договором нищилося незалежність Кореї „де факто" й державність залишалася тільки на папері... Через два тижні розвязано корейську армію. Цеї події не могли пережити визначніші старшини; командант першого куріня гвардії, Пак Сін-Гоан, застрілив себе. Його підлеглі захопили військові склепи та разом з іншими віддалами кровю японців позначили день розформування корейської армії... Хто лишився живий, пішов до „ібиен", які до сьогодня ведуть партизанську боротьбу. Без фронтів і наказів вони нападають на урядників і залоги. Їхні більші сили перебувають у Сибірі та в Манджурії.

Одночасно зтим розкидані по світу корейці кріваво мстилися на своїх ворогах і їх спільниках. Від рук Дзан Ін-Гоан і Дзен Миен-Ун згагинув Стівен в Окланд коло Сан-Франсіско, який з доручення японського уряду вів пропаганду в користь анексії Кореї. Літом 1909 р. знайшов свою смерть від руки корейця також уславлений Іто. — Його застрілив провідник „ібиен" — Ан Дзун Кен на двірці в Харбині підчас зустрічі з російським міністром фінансів Коковцевим. З криком: „Ура!" віддався патріот убийця до рук поліції та смертю в Порт Артурі прославив своє імя.

На зміну Іто прийшов Терауші. Він без вагань знищив незалежність Кореї також „де юре". Дня 22. серпня 1910 р. підписано, а 29. оголошено „договір про анексію". Тисячі позбавили себе життя, багато пішло в чужі краї...

Від того часу нарід, який 4,000 років жив самостійно, перебуває під японцями. Замісць власного короля японський губернатор вершить долю Кореї. Та корейці не зложили рук після того й не повісили голови. Вся країна вкрилася сіткою таємних організацій. В Америці, Сибірі й Манджурії організувалася відкрита сила.

Японська господарка в окупованих землях йшла загально відомими шляхами. Окреме „східно-азійське кольонізаційне товариство", яке заснував у 1908 р. японський міністер Катсура, дбало й дбає про „парцеляцій" й „охорону кресів"... Сотні тисяч позбавлено землі й примушено переселюватись на Захід. Всі торговельні підприємства відібрано й поставлено під японську контролю. Вся промисловість перейшла до японських рук. Газети закрито, книжки корейською мовою нищаться, кооперативи зникли, школи японізуються, студенти не мають права їхати в чужі держави й не можуть вільно студіювати в Японії. Релігійні утиски йдуть на цілому фронтові.

Світова війна, здвигнула всіма народами, ще більше підбадьорила корейців у їх боротьбі. В кінці 1918 р. засновано в Сеулі централю самостійницького руху, а по цілій країні відкрито філії. Провід перебрав на себе ідеольог „тзендокіо". Сон Биен-Гі. Швидко зібрався в Сеулі зїзд представників ріжних товариств для уложення програм боротьби. Тільки скінчилась війна, японці взялися до остаточного затирання слідів корейської державности. 22. січня 1919 року хотіли японські урядники отруїти екс-короля. Це стало знаком до загального активного виступу корейців.

У березні 1919 р. проклямовано в Сеулі незалежність Кореї. Тогож дня 33 представників народу зібралися під проводом Сон Биен-Гі для утворення тимчасового уряду. Їх заарештовано. Більш 10,000 посаджено до вязниць. У відповідь на це оголосили корейці страйк, який продовжувався цілий місяць. Немилосердно карав за це все японський генерал-губернатор Гасегава.

Одночасно з проголошенням Самостійности Кореї в Сеулі, стали до активної праці корейці-еміграити. У Владивостоці зібрався „Національний Конгрес Корейців у Росії" для пляномірного керування рухом. Тамже заснувався „Союз Старих" під проводом Кім Тсі-Во. Завданням цього союзу було втягнути в боротьбу старших корейців. Обібрано тимчасового президента Кореї, Лі Сін-Ман. Складено тимчасовий уряд, роспочато дипльоматичну працю. На конференції в Парижі був представник Кореї, Кім Киу-Сік, але з ним не хотіли рахуватися. У Вашингтоні повстав комітет для навязання дипльоматичних зносин зі Злученими Державами. В Англії організовано „Комітет Приятелів Кореї". На конференції 2-го інтернаціоналу в Люцерні в 1919 р. визнано незалежність Кореї.

На домагання ріжних держав, японці усунули губернатора Гасегава. Але корейцям залежало не на тому, хто буде губернатором. Коли Саіто, новий губернатор Кореї прибув до Сеулу, то на двірці зустрів його бомбою 65-літній Канг УКну; висланець „Союзу Старих". Атентат не вдався. Старого покарано на смерть.

Тимчасом японці рішили нанести рішаючий удар корейським націоналістам, які масами оселилися в Сибірі й Манджурії. Ніби то для втихомирення „хунгузів" (китайські розбишаки) і „большевиків" пішли японські дивізії на Захід. Шлях свій вкрили вони полумям корейських осель. Цей похід японських війск проти обезброених корейців зорганізував міністер Танака, 28. березня 1922 р., коли він вертав з Филипин і заїхав до Шангаю, два корейці зробили на нього напад. Один з них, Кім Ік-Сан, заплатив за цей напад своїм життям, а другий О. Сен-Иун, утік закордон.

Не проминули японці нагоди для винищення корейців і підчас землетрусу в 1923 р. У тому нещасті Японії треба було урядові знайти виновного, щоб зайняти увагу зруйнованих, зголоднілих і розлючених мас. Агенти уряду й поліція швидко знайшли виновного... Тисячі „злих корейців" впали від рук збожеволілих від страшної катастрофи японців. Честь придумання цього пляну нищення безвинних належить міністрові внутрішних справ Гото, який хотів в той спосіб ослабити корейських націоналістів. Тойже Гото заборонив всяке получення Кореї зі світом, щоб часом не дізнался про ці вчинки держави, які поспішали зі щирою помічю зруйнованим землетрусом... Корейці відповіли на це все атентатом на японський королівський палац...

„Стремління знищити чи асімілювати чужий нарід, що мав власну мову, літературу, посідає свою власну культуру, — смішна політична мрія, в здійснення якої не може вірити той, хто знає відносини". — Так скінчив розмову зі мною молодий д-р Колю Лі.

П. К.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО, ІЛЛ. — Бр. св. Юрія, від. 379, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 8. серпня, в годині 12:30 сполудня, в гали церковній при Оклей і Райс ул. Просимо членів прийти на збори і вирівнати свої вкладки, бо інакше довгуючі будуть суспендовані. — За уряд. С. Бобик, предс.; М. Фединський, кас.; В. Пилипів, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 8. серпня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прийти на збори і привести своїх знайомих записати в члени Тов. Сокіл, або подати їх адреси фін. секр. Маємо важні справи дополагодження і просимо конечно вирівнати свої вкладки. — Тимко Кальмук, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. — Уряд Тов. Запорозька Січ, від. 388, взиває всіх членів і членкиць прийти на збори 8. серпня, в 7. годинні до У. Н. Дому, Ворд і 4. вул. На зборах будуть важні справи до полагодження. — За уряд: І. Гачак, предс.; І. Михальцевич, кас.; С. Коваль, секр.

МОНЕСЕН, ПА. — Повідомляємо, що місячні збори Бр. св. Ап. Петра й Павла, від. 338, відбудуться в неділю, 8. серпня, в год. 2. пополудні, в Укр. Гали на 2. вул., 213 Скунмекер Еве. Просимо всіх членів прийти і заплатити свої місячні належитости. — За уряд: І. Фаль, предс.; А. Чайка, кас.; М. Куць, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Дмитра Вітовського, від. 301, відбудуться в неділю, 8. серпня, в парохіяльній сали, 1944 В. Ірі вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори. — За уряд: Л. Доманьчук, К. Гавлічинський, М. Горний.

КВУНСОКЕТ, Р. АЙ. — Тов. ім. Ів. Франка, від. 241, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться 7. серпня, в годині 7. звечір, в гали 74 Гренс Евеню. Просимо кожного члена явитись на збори, бо є важні справи до полагодження.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, відбудуться в неділю, 8. серпня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Присутність усіх членів конечна. — Уряд.

ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЦЕ, В ПЕРШІЙ МІРІ, ПРИЄДНУВАТИ ДО НЬОГО ЯКНАЙБІЛЬШЕ НОВИХ ЧЛЕНІВ.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 27. липня 1943 р. помер у 56 році життя

ПЕТРО КОЧЕРЖИК,

член Бр. св. О. Николая, від. 255 У. Н. Союзу в Вест Нютон, Па. Покійний походив зо села Пяновичі, повіт Самбір, Західна Україна. Полишив у смутку 1 сина і 5 дочок. Похорон відбувся в пятницю, 30. липня. — В. Й. П.!

Василь Світний, секр.

Дня 16. липня 1943 р. померла в 53 році життя

СОФІЯ МАТКОВСЬКА,

членкиня Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36 У. Н. Союзу в Рочестер, Н. Й.

Покійна полишила в смутку мужа Івана, 2 сини і 3 дочки. Один син служить в американській армії. Похорон відбувся 20. липня 1943 р. при участи родини, членкиць відділу 36-го У. Н. Союзу, Золотого Хреста і Союзу Українок, в яких вона працювала і їх піддержувала. — В. Й П.!

Марія Ходак, секр.

ТАРЗАН, ч. 812. Загониста Зіла.

TARZAN CALLED ZEELA, BUT SHE STUBBORNLY FOLLOWED THE STRANGER WHO HAD WON HER FAVOR BY FLATTERY.

Тарзан кликав її, али вона вперто пішла за чужинцем, котрий підійшов її підхлібством.

AS TARZAN PURSUED HER, THE WILFUL WILD GIRL FLED INTO THE TREES, BUT SHE WAS SOON OVERTAKEN. THE MIGHTY APE-MAN BROUGHT HER BACK.

Як Тарзан пігнав за нею, вона втекла на дерева, але там її скоро піймав Тарзан і зніс на землю.

SHE STRUGGLED AND KICKED. THEN, STRANGELY, SHE BECAME CALM.

Вона кидалася й копала. Потім нагло успокоїлася.

"THE MEAT, IT BELONG TO STRANGER," SHE SAID; "HE MAKE KILL. WE GIVE IT TO HIM!"

NOT SUSPECTING ZEELA'S SLY PURPOSE, TARZAN AGREED.

„Мясо! Воно належить до чужинця", вона сказала; „він убив звірину. Віддаймо його йому!" Не підозріваючи підступу Зіли, Тарзан згодився.